

Mål nr.

233-17

Enhet 1

Anges vid kontakt med domstolen

Energimarknadsinspektionen
Box 155
631 03 Eskilstuna

ENERGIMARKNADSINSPEKTIONEN

Ank. 2017-06-02

D/Dnr

Vattenfall Eldistribution AB ./ Energimarknadsinspektionen
angående **tillämpning av ellagen**

Ni får tillfälle att yttra er över innehållet i bifogade handlingar, aktbilaga 15 samt USB-minne.

Om ni yttrar er ska yttrandet vara skriftligt och ha kommit in till domstolen **senast den 1 augusti 2017**. Ange domstolens målnummer som finns längst upp till höger.

OBS! Om Ni faxar eller skickar via e-post behöver Ni inte skicka originalet via post.

Använd helst bara ett sätt att svara (via antingen vanlig post, e-post eller fax). Adresser finns nedan.

Om ni har några frågor kan ni kontakta domstolen.

Åsa Lindqvist
Telefon 013-25 11 50

Dok.Id 290417

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 406 581 04 Linköping	Brigadgatan 3	013-25 11 00	013-25 11 40	måndag – fredag 08:00-16:00
		E-post: forvaltningsrattenilinkoping@dom.se www.forvaltningsrattenilinkoping.domstol.se		

Förvaltningsrätten i Linköping
Box 406
581 04 Linköping

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING

2017-05-26

Mål nr

233-17

Aktbil 15

Stockholm den 26 maj 2017

Yttrande

Mål nr 233-17; Vattenfall Eldistribution AB ./. Energimarknadsinspektionen

Vattenfall Eldistribution AB, redovisningsenhet REL00572, ("Vattenfall") inkommer härmed med yttrande över Energimarknadsinspektionens ("Ei") yttrande av den 6 april 2017.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

A. Inledning	3
B. Arbets- och materialomkostnadspålägg	3
1 Omfattningen av prövningen enligt 5 kap. 15 § ellagen	3
2 Ansökan om följdändring är förenlig med kammarrättens domar	5
2.1 Kammarrättens domar i mål nr 129–14 och 101–14	5
2.2 Vattenfalls Tilläggsmetod är förenlig med kammarrättens domar	6
3 Ei har felaktigt återgivit Vattenfalls Tilläggsmetod i sitt yttrande	7

A. Inledning

- 1 En förutsättning för en fungerande elmarknad och förhandsreglering är fastställandet av en korrekt intäktsram, dvs en intäktsram som täcker skäliga kostnader för att bedriva nätverksamhet under tillsynsperioden och som ger en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten. Detta krävs dels för att elnätsföretagen ska kunna verka på marknaden, dels för att kunderna ska få förutsägbara villkor och priser. Vattenfalls uppfattning är att Ei inte fäster erforderlig vikt vid detta inom ramen för denna tvist.
- 2 Avseende arbets- och materialomkostnadspålägg påstår Ei att Vattenfall vill frångå tillämpningen av schablonen om 8 procent. Detta är inte riktigt och torde bygga på ett missförstånd av vad Vattenfall gör gällande. Beräkningen av arbets- och materialomkostnadspålägg sker i två steg. I steg ett beräknas det totala pålägget för hela redovisningsenheten genom tillämpning av schablonen om 8 procent. I steg två görs ett avdrag från pålägget för bolag som helt eller delvis ”tillverkar” arbete och/eller material i egen regi. Vattenfall accepterar steg ett (dvs. schablon om 8 procent) och vänder sig endast emot hur Ei har valt att beräkna avdraget från ersättningen för arbets- och materialomkostnadspålägg för så kallade ”mix-företag” i steg två (**”Ei:s Tilläggsmetod”**)¹. Ei tycks inte bestrida att Vattenfall missgynnas av Ei:s Tilläggsmetod och inte heller att Vattenfall därmed inte får skälig ersättning såsom ellagen föreskriver. I stället bygger Ei:s bestridande på dels en oriktig tolkning av kammarrättens domar, dels en oriktig tolkning av syftet med 15 kap. 5 § ellagen. Ei:s grunder för bestridande kommer i detta avseende att bemötas i avsnitt B.

B. Arbets- och materialomkostnadspålägg

- 1 **Omfattningen av prövningen enligt 5 kap. 15 § ellagen**
- 3 Ei påstår att Kammarrätten i Jönköpings domar i mål nr 129–14 och 101–14 inte kan ligga till grund för den begäran om följdändring som framställts av Vattenfall. Anledningen till detta uppges vara förutsättningarna som gällde för E.ON i mål 129–14 (**”E.ON-domen”**) inte var exakt desamma som för Vattenfall. Dessa påståenden är felaktiga.
- 4 5 kap. 15 § ellagen har följande lydelse:

”Om en allmän förvaltningsdomstol har ändrat ett beslut om intäktsram för en nätkoncessionshavare och grunden för ändring av det beslutet är tillämplig även för en annan nätkoncessionshavare, ska nätmyndigheten, efter ansökan av den senare nätkoncessionshavaren, ompröva det beslut om intäktsram som gäller för denne.

En ansökan om omprövning ska ha kommit in till nätmyndigheten inom tre månader efter det att domstolens avgörande vunnit laga kraft.”
- 5 Bestämmelsen har två huvudsakliga syften.
- 6 För det första säkerställer 5 kap. 15 § ellagen att alla elnätsföretag behandlas lika.² Ett elnätsföretag som väljer att överklaga ett beslut ska inte hamna i en bättre sits än de

¹ Se en utförlig redogörelse för innebörden av Ei:s Tilläggsmetod i Bilaga 15.

² Prop. 2008/09:141, sidorna 42-43.

elnätsföretag som inte överklagat. Därför ges övriga elnätsföretag möjligheten att ansöka om följdändring för det fall det överklagande elnätsföretagets talan vinner bifall.

- 7 För det andra finns ett praktiskt syfte i att samtliga elnätsföretag (drygt 160) inte behöver överklaga samtliga beslut för att undvika rättsförluster.³ 5 kap. 15 § ellagen möjliggör att elnätsföretagen driver pilotmål. När dom meddelats kan följdändring ske för övriga berörda elnätsföretag som inte överklagat och därmed kan ett stort antal processer undvikas. Med beaktande av den relativt omfattande mängd överklaganden som föranletts av Ei:s beslut efter införandet av förhandsregleringen ska detta syfte inte underskattas.
- 8 Av första stycket i 5 kap. 15 § ellagen framgår att en följdändring är möjlig om (i) allmän förvaltningsdomstol ändrat en intäktsram genom dom och (ii) ”grunden för ändring” är tillämplig för ett annat elnätsföretag. Frågan i förevarande mål är således vad grunden i de tidigare målen var och hur smalt grunden ska tolkas inom ramen för en följdändring. Ei fokuserar i sitt yttrande inte alls på grunden för elnätsföretagets talan i E.ON- domen. Istället synes Ei mena att exakt samma förutsättningar och omständigheter som i E.ON- domen måste vara för handen för att en följdändring ska kunna ske. En sådan tillämpning är dock oförenlig med 5 kap 15 § ellagen.
- 9 Elnätsföretagen har olika objektiva förutsättningar för sin verksamhet. Elnätsföretag organiserar sig något olika. Exakt samma förutsättningar föreligger därmed sällan. Detta beror på en rad faktorer såsom elnätsföretagets geografiska läge, typ av distribution, storlek, investeringsstrategier, tillgång på egen personal m.m. Detta medför att alltför generaliserande beräkningsmodeller och schabloner kan gynna vissa elnätsföretag framför andra, vilket strider mot såväl ellagen som grundläggande förvaltningsrättsliga principer om likabehandling.
- 10 Ett elnätsföretag som missgynnats av en generaliserande modell kan överklaga Ei:s beslut och som grund ange att metoden som tillämpats strider mot likabehandlingsprincipen eftersom den ger olika utfall pga. hur elnätsföretagets verksamhet har organiserats. Om en sådan talan vinner bifall och allmän förvaltningsdomstol slår fast att modellen *de facto* behandlar elnätsföretag olika pga. hur de organiserats ger det en möjlighet för samtliga elnätsföretag som missgynnats av den underkända modellen att begära följdändring. Det krävs i sådana fall inte att förutsättningarna för övriga elnätsföretag är exakt desamma såvida elnätsföretaget missgynnats av tillämpningen av det underkända beslutet.
- 11 Om exakt samma omständigheter skulle utgöra en förutsättning för tillämpningen av 5 kap. 15 § ellagen skulle syftet med bestämmelsen gå förlorat. Det skulle innebära att elnätsföretag som inte har samma objektiva förutsättningar eller inte bedrivit sin verksamhet enligt exakt samma principer som det överklagande elnätsföretaget – men på liknande sätt blivit missgynnad av det överklagade beslutet – inte skulle kunna ansöka om följdändring. Effekten av detta skulle i praktiken bli att elnätsföretagen behandlas olika, vilket strider mot ellagen och likabehandlingsprincipen. Vidare skulle det praktiska syftet med 5 kap. 15 § ellagen gå förlorat då Ei:s tolkning skulle tvinga elnätsföretag att överklaga betydligt fler beslut för att undvika risken att inte kunna begära följdändring pga. att omständigheterna mellan elnätsföretagens förutsättningar varierar.

³ Prop. 2008/09:141, sidorna 42-43.

12 Avslutningsvis bör det noteras att Ei i yttrandet framhåller att följdändring är ett ”*separat beslut som kommer före beslutet om fastställandet av den slutliga intäktsramen*”⁴. För det fall rätten anser att Vattenfalls överklagande avseende arbets- och materialomkostnadspåslag inte kan beaktas inom ramen för prövningen enligt 5 kap. 15 § ellagen gör Vattenfall gällande att samma grund ska beaktas av Ei vid det nya beslutet om fastställande av den slutliga intäktsramen.

2 Ansökan om följdändring är förenlig med kammarrättens domar

13 Ei påstår att Kammarrätten i Jönköpings domar i mål nr 129–14 och 101–14 har fastslagit en metod för beräkningen av arbets- och materialomkostnadspålägg och Vattenfall genom sin ansökan om omprövning gör gällande att en annan metod ska tillämpas. Detta är dock en oriktig beskrivning av såväl kammarrättens domar som Vattenfalls talan.

2.1 Kammarrättens domar i mål nr 129–14 och 101–14

14 Den relevanta omständigheten för tillämpningen av 5 kap. 15 § ellagen är den *grund* som E.ON anfört för sin talan i mål nr 129–14. Istället för att redogöra för denna, eller kammarrättens domskäl, har Ei i yttrandet valt att citera ett stycke ur kammarrättens dom som inte avser den huvudfråga rätten tog ställning till. Därutöver misstolkar Ei det citerade stycket som en hänvisning till förvaltningsrättens dom och drar därefter oriktiga slutsatser av innebörden av förvaltningsrättens domskäl. Rätten uppmanas därför läsa E.ON-domen.

15 Som framgår av sidorna 16–19 i E.ON-domen⁵ var grunden för E.ON:s talan att bolaget missgynnas av den metod Ei valt då tillämpningen av metoden ger olika utfall beroende på om elnätsföretaget är tillverkande eller förvärvande. E.ON menade att bolaget ”*får därigenom inte täckning för arbets- och materialomkostnadspålägg genom intäktsramen*”⁶.

16 Den huvudsakliga frågan för prövning i E.ON-domen var således huruvida det är förenligt med ellagen att, vid fastställande av arbets- och materialomkostnadspålägg, behandla ”tillverkande” och ”förvärvande” elnätsföretag enligt samma förenklade beräkningsmodell. Vidare bedömdes vilken bevisning som ansågs krävas för att visa att kostnaderna hade aktiverats.

17 Kammarrätten framhöll inledningsvis följande generella princip för beräkningen av kapitalbasen:

”Vad gäller beräkning av kapitalbasen sägs att denna ska vara utformad så att beräkningen blir rättvisande mellan olika företag samt att den ska vara enkel och motsvara högt ställda krav på förutsägbarhet och transparens. Vidare uttalas att vissa förenklade beräkningsmodeller måste accepteras och att schabloniseringar måste tillåtas för att göra regleringen enkel och transparent. Metoden ska vara generellt användbar och samtidigt behandla nätföretagen lika (prop. 2008/09:141 s. 63 – 65, 70 – 71 och 77).”⁷ (vår understrykning)

18 Det framhölls därmed att vissa förenklade beräkningsmodeller och schabloner accepteras under förutsättning att elnätsföretagen behandlas lika. Med detta avses inte att modellen

⁴ Ei:s yttrande, sidan 1.

⁵ Se även sidorna 15–18 i Förvaltningsrätten i Linköpings dom i mål 8031–11.

⁶ Kammarrätten i Jönköpings dom i mål nr 129-14, sidan 18.

⁷ Kammarrätten i Jönköpings dom i mål nr 129-14, sidan 24.

måste tillämpas på samtliga elnätsföretag utan att den förenklade modell/schablon som tillämpas måste ge ett utfall som inte innebär att elnätsföretagen behandlas olika.

- 19 Ei medgav i målet att utfallet av den metod Ei tillämpade innebar att elnätsföretag kompenseras olika beroende på hur företagen valt att organisera sin verksamhet. Detta fastslogs även av förvaltningsrätten och kammarrätten.⁸ Den metod som Ei tillämpat för samtliga elnätsföretag (tillverkande, förvärvande och mix-företag) underkändes därmed som en generellt tillämpbar metod. Vidare slog kammarrätten fast att det beviskrav som Ei uppställt för aktiverade kostnader var för långtgående.
- 20 Sammanfattningsvis innebar E.ON-domen att allmän förvaltningsdomstol slog fast att Ei:s beräkning av arbets- och materialomkostnadspåslag inte var förenlig med ellagen. Grunden för elnätsföretagets talan var att metoden innebar att elnätsföretagen behandlades olika beroende på om de var tillverkande eller förvärvande. Av detta följer att Ei är tvunget att anpassa metoden så att den inte missgynnar ett elnätsföretag beroende på hur det har valt att organisera sin verksamhet. Det är denna grund som Vattenfall har lagt till grund för sin ansökan om följdändring.
- 2.2 Vattenfalls Tilläggsmetod är förenlig med kammarrättens domar
- 21 Som tidigare redogjorts för fastställer inte kammarrättens domar en exakt beräkningsmodell för arbets- och materialomkostnadspålägg, utan endast principerna för hur en sådan beräkning ska göras. Hur arbets- och materialomkostnadspålägg ska beräknas skiljer sig något åt beroende på hur elnätsföretaget är organiserat.
- 22 Som redogjorts för ovan sker beräkningen av arbets- och materialomkostnadspålägg i två steg. Vid beräkningen av Vattenfalls pålägg har Ei i det första steget utgått från schablonen om 8 procent, vilket Vattenfall inte invänder emot. I steg två har dock Ei:s Tilläggsmetod tillämpats för att anpassa utfallet till de speciella förhållandena som gäller för mix-företag. Det är Ei:s Tilläggsmetods förenlighet med kammarrättens domar som detta mål rör.
- 23 Ei:s Tilläggsmetod har aldrig tidigare varit föremål för prövning av domstol. I Ei:s yttrande ges skenet av att Ei tillämpat samma metod avseende Vattenfall som i förhållande till E.ON i kammarrättens dom. Detta är dock felaktigt då Ei:s Tilläggsmetod inte tillämpats i E.ON-målet eftersom E.ON inte var ett mix-företag.
- 24 Vattenfall gör gällande att Ei:s Tilläggsmetod inte är förenlig med kammarrättens domar eftersom den inte beaktar elnätsföretags verkliga fördelning mellan arbets- och materialkostnader (dvs. hur elnätsföretagen organiserar sina verksamheter). Vattenfall har därför tagit fram en tilläggsmetod som tar höjd för den verkliga fördelningen mellan arbets- och materialkostnader och som därmed är förenlig med de principer som kammarrätten fastslagit ("Vattenfalls Tilläggsmetod"). Vattenfalls Tilläggsmetod har utförligt redogjorts för i det kompletterande överklagandet. I anledning av Ei:s yttrande vill Vattenfall dock göra följande förtydliganden avseende skillnaden mellan de två tilläggsmetoderna.
- 25 Beräkningen av ersättningen för arbets- och materialomkostnadspålägg utgår alltså ifrån att schablonen om 8 procent tillämpas på *hela* nätföretagets redovisningsenhet (dvs. hela elnätet). Om ett elnätsföretag dock är ett mix-företag och "tillverkar" material eller arbete i egen regi ska avdrag göras från den beräknade ersättningen enligt schablonen. Det är hur

⁸ Kammarrätten i Jönköpings dom i mål 129-14, sidan 39-40 och Förvaltningsrätten i Linköpings dom i mål 8031-11, sidorna 21-22.

detta avdrag beräknas som förevarande mål avser. Kammarrätten har i E.ON-domen klargjort att beräkningen inte får missgynna elnätsföretagen beroende på om de är tillverkande, förvärvande eller mixföretag.

- 26 Eftersom beräkningen av arbets- och materialomkostnadspålägg är en svår materia att tillgodogöra sig har Vattenfall av pedagogiska skäl tagit fram en animerad powerpointpresentation som illustrerar beräkningen av schablonen 8 procent och hur avdraget för mix-företag måste beräknas för att vara förenlig med kammarrättens domar. Vattenfall hänvisar till Bilaga 15 som innehåller en presentation och en förklaring i löptext (presentationen ges in per e-post och på USB-sticka). I korthet förklarar bilagan följande.
- 27 Avseende mix-företag har Ei tillämpat Ei:s Tilläggsmetod för att beräkna avdraget för de poster som elnätsföretagen "tillverkar" på egen hand. Ei:s Tilläggsmetod utgår ifrån samma schablon som använts för att beräkna ersättningen för hela elnätet, dvs 8 procent. Detta trots att denna schablon förutsätter tillämpning på just ett *helt* elnät, dvs. med en specifik blandning av material- och arbetskostnader.
- 28 När man tillämpar schablonen 8 procent på ett *helt* elnät blir resultatet rättvisande eftersom nätet som helhet uppvisar en blandning av material och arbete som sannolikt är nära den specifika blandningen som Ei beräknat för det så kallade Sverigenätet. Schablonen kan dock vara gravt missvisande om den tillämpas endast på en delmängd av ett elnät. Blandningen av arbete och material är i detta fall en konsekvens av en vald strategi och kan ha en helt unik sammansättning. Det är just sådana situationer som kan – och i Vattenfalls fall har – uppkommit för mixföretag. Vilka delar av elnätet som ett mixföretag "tillverkar" beror på vilken affärsstrategi företaget väljer. Vattenfall väljer att nästan uteslutande "tillverka" material då centrala uppköp pressar ned priserna. Eftersom schablonen om 8 procent är beräknad som ett genomsnitt för investeringsutgifter avseende både arbete och material i en specifik sammansättning, ger den ett felaktigt resultat vid tillämpning på huvudsakligen material. Avdraget blir därför oproportionerligt stort. Ett mixföretag som istället "tillverkat" huvudsakligen arbete skulle fått ett oproportionerligt litet avdrag.
- 29 Det är av denna anledning som Ei:s Tilläggsmetod strider mot såväl ellagen som E.ON-domen. Detta har Vattenfall utförligt redogjort för i avsnitt D.6 i det kompletterande överklagandet. Vattenfalls Tilläggsmetod tar höjd för om avdraget avser arbete eller material. Detta innebär att mixföretag varken försätts i en bättre eller sämre situation beroende på hur de organiseras. Vattenfalls Tilläggsmetod är därför förenlig med kammarrättens domar.
- 3 Ei har felaktigt återgivit Vattenfalls Tilläggsmetod i sitt yttrande**
- 30 Det bör även uppmärksammas att Ei oriktigt återger utfallet av Vattenfalls Tilläggsmetod i tabellerna på sidan 6–7 i yttrandet.
- 31 Ei anger att Vattenfalls Tilläggsmetod kräver att fördelningen är ca 2/3 material och 1/3 arbete för att ersättningen ska uppgå till 8 procent. Om fördelningen är en annan påstås att ersättningen kan såväl överstiga som understiga 8 procent. I två exempel visar Ei att Ei:s Tilläggsmetod alltid ger 8 procent medan Vattenfalls Tilläggsmetod enligt Ei ger mer än 8 procent för exempel 1 och mindre än 8 procent i exempel 2. Ei har dock i detta avseende missförstått hur Vattenfalls Tilläggsmetod tillämpas.
- 32 Vattenfalls Tilläggsmetod för mixföretag utgår från full ersättning för ett helt förvärvande företag. Om företaget är helt förvärvande ger även Vattenfalls Tilläggsmetod 8 procent,

oberoende av den verkliga fördelningen mellan material och arbete. Därefter görs avdrag för det eget material eller eget arbete som mixföretaget svarar för. Ersättningen blir 0–8 procent beroende på verkliga volymer för eget material och eget arbete och därmed verklig fördelning dem emellan. Detta ger att i Vattenfalls Tilläggsmetod kan ett mixföretag aldrig få en högre ersättning än ett helt förvärvande företag. Ei:s beskrivning av Vattenfalls Tilläggsmetod och de två exemplen i Ei:s yttrande är därmed missvisande.

- 33 I Bilaga 16 redovisas Ei:s två exempel utifrån ett mixföretag som antingen svarar för allt material eller allt arbete. Av bilagan framgår, såsom redan visats i det föregående yttrandet, att Ei:s Tilläggsmetod och Vattenfalls Tilläggsmetod ger olika ersättningar för just mixföretag. Detta beror på att Vattenfalls Tilläggsmetod beaktar verkliga volymer för eget material och eget arbete medan Ei:s Tilläggsmetod utgår från en schablon. Ei:s Tilläggsmetod ger lägre ersättning för företag som svarar för allt material och högre ersättning för företag som svarar för allt arbete. Som framhållits i det kompletterande överklagandet blir Ei:s Tilläggsmetod därmed styrande för hur elnätsföretagen organiserar sig eftersom företaget av reglertaktiska skäl får ett mycket starkt ekonomiskt incitament att välja att själv svara för eget arbete även om det skulle vara mer rationellt att anlita en entreprenör.
- 34 Det bör slutligen noteras att Ei i yttrandet påstår att Ei:s Tilläggsmetod använts vid fastställande av intäktsramar för tillsynsperioden 2016–2019 samt att Vattenfall inte överklagat detta beslut. Detta är riktigt. Anledningen till att beslutet inte överklagats är dels att frågan är föremål för förvaltningsrätten prövning i detta mål (vilket kommer leda till en ansökan om följdändring avseende tillsynsperioden 2016–2019 om rätten bifaller Vattenfalls talan), dels är beloppen för tillsynsperioden 2016–2019 betydligt lägre. Att Vattenfall inte överklagat Ei:s beslut för perioden 2016–2019 ska på intet vis ses som ett godkännande av Ei:s Tilläggsmetod som sådan.

Som ovan

Linda Landén

Karl Guterstam

BILAGEFÖRTECKNING

Bilaga	Dokument	Datum
1.	Ei:s beslut för intäktsramen 2012-2015	9 december 2016
2.	EIFS (2010:6)	14 oktober 2010
3.	Förvaltningsrätten i Linköping dom 8031-11	11 december 2013
4.	Kammarrätten i Jönköping dom 129-14	10 november 2014
5.	Ei:s promemoria (2010:11) Normvärden - För anläggningar med spänning upp till och med 24kV	
6.	Ei - Konsultrapport - Anskaffningsvärden i elnätsverksamhet	9 april 2010
7.	Beräkningsbilaga	
8.	Ei (R2010:07)	maj 2010
9.	Förvaltningsrätten i Linköpings dom 8021-11	11 december 2013
10.	Beräkning av AOMO med Vattenfalls och Ei:s metod – ”Tillverkar” arbete och ”förvärvar” material	
11.	Beräkning AOMO för Vattenfall (lokalnät norr)	
1.	Ei:s beslut för intäktsramen 2012-2015	9 december 2016
Yttrande den 26 maj 2017		
15.	Illustration av beräkningen av AO/MO samt Vattenfalls Tilläggsmetod	
16.	Beräkningsexempel avseende AO/MO	

Illustration över hur man beräknar ^{Mål nr} ~~arbets-~~ och materialomkostnadspålägg _{Aktbil}

För att förstå vad Vattenfall gör gällande måste man förstå hur Ei först använt de reducerade tilläggen för arbetsomkostnader respektive materialomkostnader var för sig för att beräkna individuella reduceringar av normvärdena för olika lokalnätansläggningar samt därefter räknat fram en genomsnittlig schablon om 8 %.

Följande redogörelse ska läsas samtidigt som läsaren klickar sig igenom den till yttrandet bifogade animerade powerpointpresentationen (presentationen ska visas som ett "bildspel"). I texten noteras när läsaren ska klicka sig vidare i presentationen (vilken är en principiell illustration och inte skalenlig).

1. Ei:s beräkning av arbets- och materialomkostnadspålägg ("AO/MO") är baserad på en genomsnittlig schablon. Man har beaktat alla olika komponenter som enligt Ei:s normprislista behövs i ett elnät; t.ex. kablar av olika slag, nätstationer etc.
2. Man har dock först för var och en av dessa normkoder beaktat den verkliga fördelningen mellan material och arbete. I vårt exempel har man tittat på kostnaden för 1 km kabel av typen X och konstaterat att kostnaden för den är 10 för arbete och 14 för material. [[Klicka för illustration – Bild 2](#)]
3. Denna initiala kostnad tar dock inte höjd för alla tillkommande kostnader som uppkommer i samband med att lägga 1 km av kabel X. För arbetet tillkommer kostnader för att anlita personal, utbilda personal, etc. För material tillkommer kostnad för förvaring, transport etc. Enligt ellagen ska alla skäliga kostnader ersättas, vilket även inkluderar dessa omkostnader.
4. Av denna anledning görs ett pålägg baserat på EBR-katalogen för att kompensera nätföretagen för dessa omkostnader (se redogörelse för EBR-katalogen i det kompletterande överklagandet). För arbete görs ett pålägg om 152 % och för material ett pålägg om 8 %. [[Klicka för illustration](#)]
5. Nätföretag som verkar i egen regi, helt eller delvis, kan dock redovisa dessa pålägg som löpande kostnader. Kompensation för hela eller delar av AO/MO kommer då att ges i intäktsramen på annat vis. Normvärdena i Ei:s normprislista ska därför reduceras för att undvika att elnätsföretagen får dubbel kompensation. Pålägget för arbete justeras därför från 152 % till 102 % och pålägget för material från 8 % till 6 % av den initiala kostnaden. [[Klicka för illustration](#)] De röda fälten illustrerar minskningen av pålägget.
6. I vårt exempel avseende 1 km av kabel x blir den totala reduktionen för både arbete och material tillsammans i genomsnitt ca 13 % för just den här komponenten. [[Klicka för illustration](#)]
7. Detta avser dock endast en 1 km av viss kabel. Samma övning kan utföras för alla olika komponenter i ett elnät. För en nätstation kan kostnaden t.ex. vara 16 för arbete och 4 för material vilket skulle ge en reduktion om ca 18 %. [[Klicka för illustration](#)] För en transformator är materialkostnaden betydligt större i jämförelse med arbetet och den genomsnittliga reduktionen blir i stället ca 8 %. [[Klicka för illustration](#)]
8. Om man tillämpar denna metod på ett typiskt elnät med en rimlig förekomst av och fördelning mellan olika typer av komponenter (som det så kallade Sverigenätet) blir den genomsnittliga reduktionen för både arbete och material ca. 8 % av den totala investeringsutgiften. [[Klicka för](#)

illustration] Vi kan därmed beräkna att den genomsnittliga komponenten i ett elnät består av 65,81 % materialkostnad och 24,19 % arbetskostnad. [Klicka för illustration]

Detta är grunden för beräkningen av schablonen om 8 %. Denna schablon har Ei tillämpat och den ifrågasätts inte av Vattenfall för det fall den tillämpas på ett helt elnät och inte heller som en utgångspunkt för vad ett företag maximalt kan erhålla i kompensation för reducerade AO/MO.

Detta mål rör i stället hur Ei hanterar den speciella situationen med "mix-företag" (dvs. företag som är både förvärvande och tillverkande) mot bakgrund av E.ON-domen.

Illustration av Vattenfalls invändning

9. [Klicka för illustration – Bild 3] Kammarrätten har i E.ON-domen slagit fast att nätföretagen inte ska missgynnas beroende på hur verksamheten organiseras och att Ei därmed måste ta höjd för detta i beräkningen av AO/MO.

Som redogjorts för i det kompletterande överklagandet och yttrandet har Vattenfall valt att varken förvärva eller tillverka alla projekt. För att underhålla och bygga elnätet så kostnadseffektivt som möjligt har Vattenfall valt att i mindre omfattning utföra eget arbete och framförallt att köpa upp visst material på egen hand då, beroende på Vattenfallkoncernens storlek, centraliserade uppköp medför ett bättre pris.

10. [Klicka för illustration] De svarta rutorna illustrerar vilken del av vissa komponenter som Vattenfall "tillverkar", dvs hanterar i egen regi. De gula fälten visar den reduktion av AO/MO som är knuten till det som Vattenfall "tillverkar".

Vattenfall tillverkar dock inte alla delar i nätet och inte heller alla typer av komponenter. Nätföretaget är därför en "mix" mellan tillverkande och förvärvande företag och ska följaktligen erhålla en kompensation mindre än 8 % av total investeringsutgift. Frågan i målet rör hur minskningen ska fastställas och hur stor den ska vara.

Hur ska avdraget från AO/MO beräknas, dvs. ska Ei:s eller Vattenfalls Tilläggsmetod tillämpas?

Som vi redogjort för bygger Ei:s beräkning på ett genomsnitt för ett *helt* elnät och ett genomsnittomkostnadspålägg beräknas därefter. Om ett nätföretag dock "tillverkat" visst arbete eller material på egen hand följer det av en vald strategi. I Vattenfalls fall är strategin att köpa upp huvudsakligen material eftersom det är så bolaget kan nyttja skalfördelar.

Detta innebär att den reduktion som är knuten till det Vattenfall "tillverkar" (de gula fälten) är relativt begränsad eftersom reduktionen för material är lågt. Hade företaget i stället "tillverkat" mycket arbete hade reduktionen varit högre.

Ei anser dock att denna minskning av kompensationen för AO/MO kan och bör fastställas schablonmässigt, på ett likartat sätt som i beräkningen som har utförts för ett helt elnät. I stället för att minska kompensationen motsvarande det faktiska utfallet (dvs. de gula markeringarna) beräknar Ei en minskning med schablonen 8 %. Detta medför att minskningen i Vattenfalls fall blir långt större än den faktiska reduktionen på det arbete och material som Vattenfall "tillverkar".

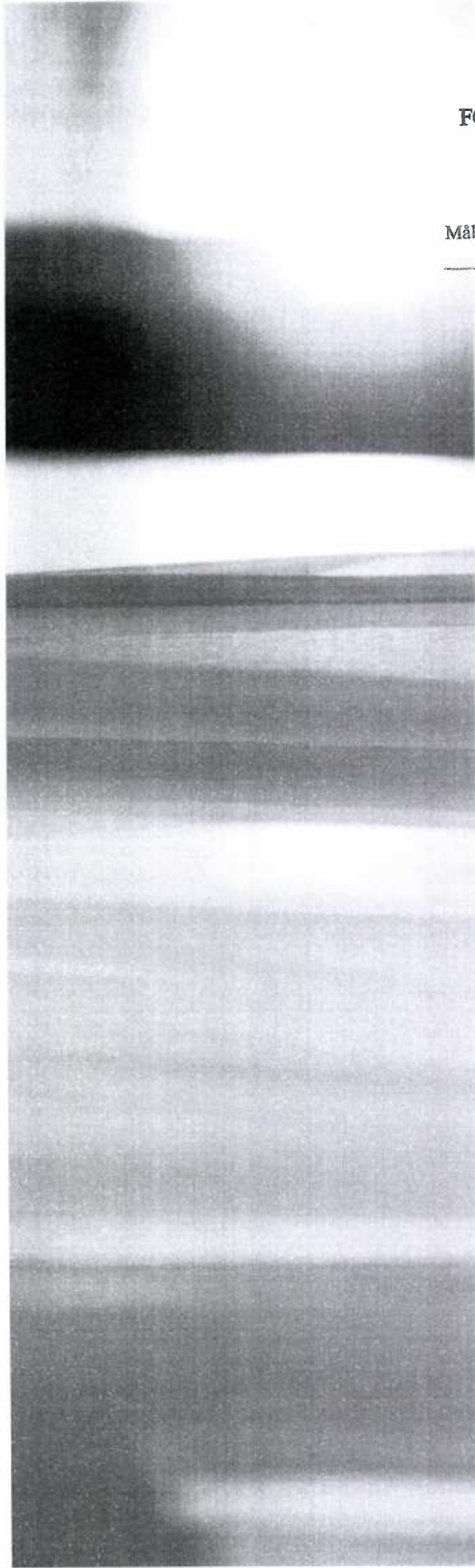
Vattenfall anser inte att en sådan schablonisering är lämplig, utan hänsyn måste tas till ett företags verkliga förutsättningar då de är en konsekvens av den valda strategin och inte jämförbar mellan olika företag. Ei:s Tilläggsmetod blir styrande för hur nätföretagen kommer lägga upp sin verksamhet,

vilket medför att verksamheten inte kommer att bedrivas så effektivt som möjligt. Enligt Vattenfall ska minskningen därför i stället motsvara den faktiska redueringen av AO/MO (dvs. de faktiska gula fälten).

Detta är anledningen till att det för mixföretag krävs ett komplement till den schablonmetod som Ei tillämpat. Det är just ett sådant komplement som Vattenfalls Tilläggsmetod innebär.

Detta utesluter dock inte att den generella schablonen om 8 % fortfarande (i) används som en utgångspunkt för beräkningen av AO/MO och (ii) utgör en maximal begränsning av erhållen kompensation för AO/MO. Den enda skillnaden är att Vattenfalls Tilläggsmetod beaktar vad mixföretag *de facto* har "tillverkat" på egen hand vid beräkningen av redueringen av AO/MO.

frank ADVOKATBYRÅ

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING

2017 -05- 26

Mål nr _____

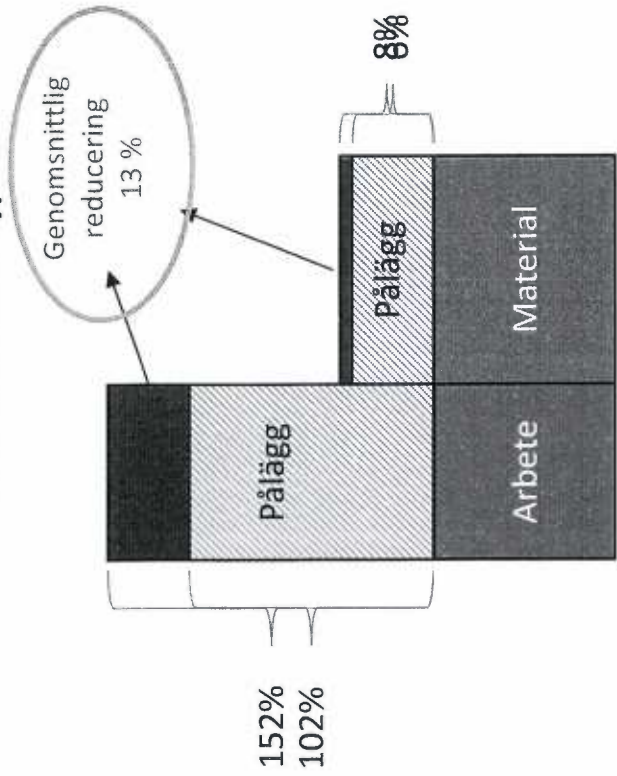
_____Aktbil_____

Vattenfall

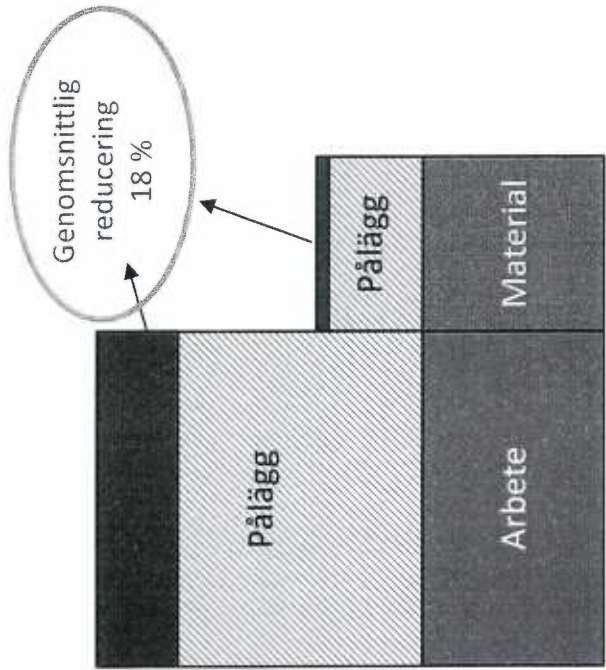
Beräkning av arbets- och materialomkostnadspålägg

Beräkningsmodell

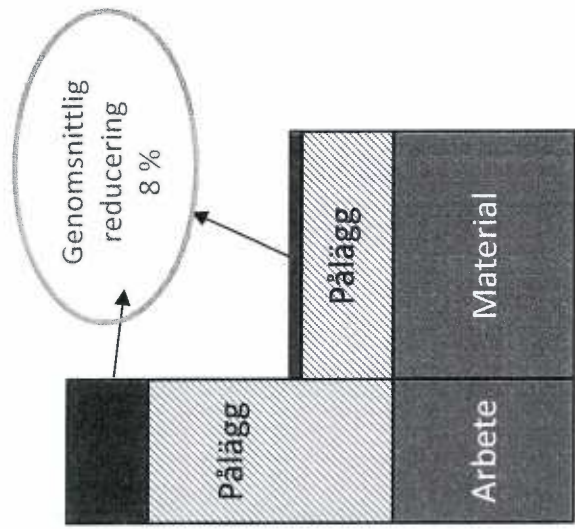
1 km av kabel av typ x

Nätstation

Transformator

Kostnad: 10
Kostnad: 14

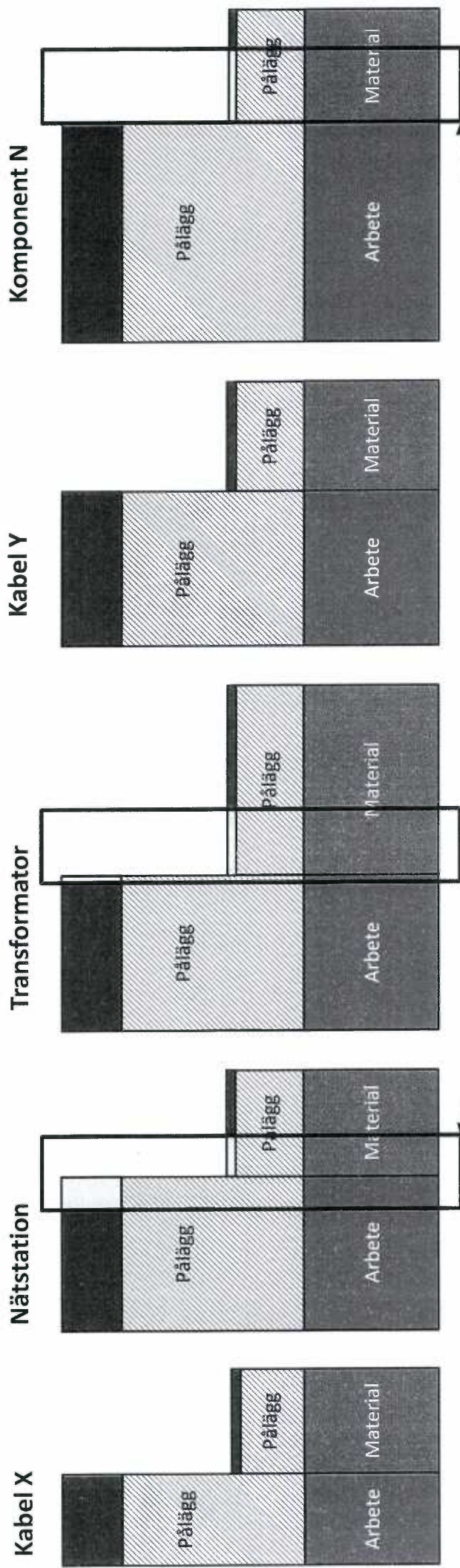
Kostnad: 16
Kostnad: 4

Kostnad: 3
Kostnad: 14

Total genomsnittlig reducering på alla komponenter
i ett helt elnät: 8 %

Genomsnittlig fördelning mellan arbete och materialkostnad
på ett helt elnät: 65,81 % material och 24,19 % arbete

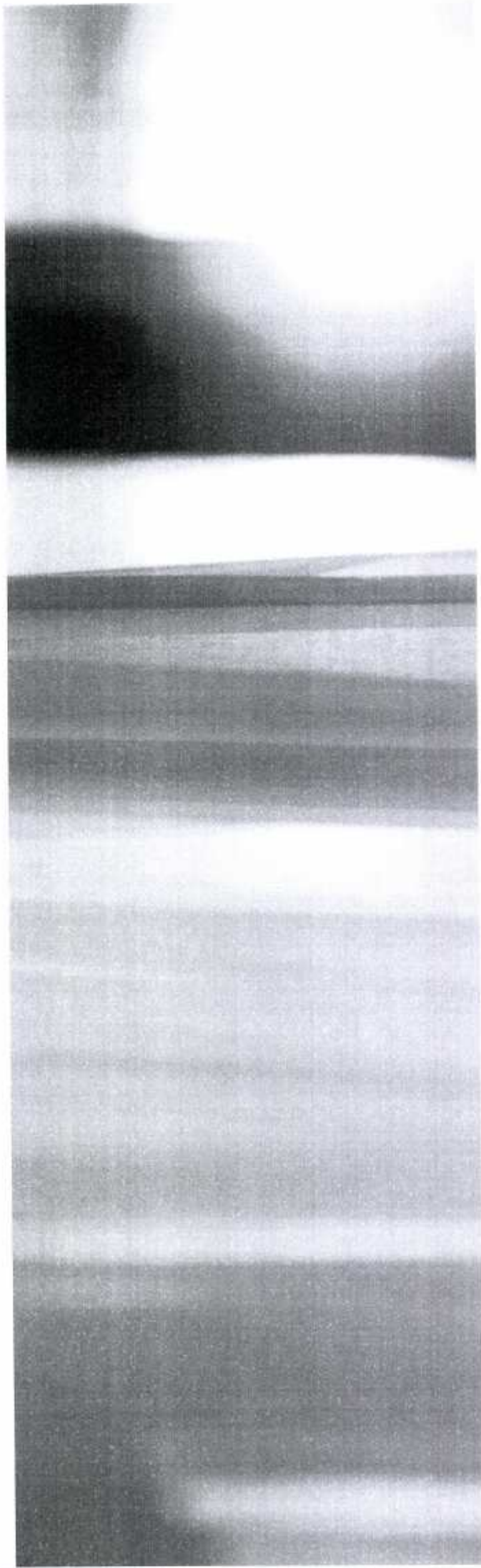
AO/MO för "mix-företag"

"Tillverkas" (dvs. hanteras i egen regi)

Det finns inget stöd för att minskningen av AO/MO-pålägg (det gula) i genomsnitt är just 8 %.
Vald strategi för eget arbete är unik för varje företag.

frank ADVOKATBYRÅ

2017-05-26

Mål nr _____

Aktbil _____

Ei:s och Vattenfalls Tilläggsmetod - Mixföretag som svarar för eget material

	Investering	Pålägg i procent	Pålägg i tkr
Ei:s Tilläggsmetod			
Ersättning för helt förvärvande företag	120	8,00%	9,6
Varav eget material	-60	8,00%	-4,8
Varav eget arbete	0	8,00%	0,0
Ersättning för mixföretag			4,8

	Investering	Pålägg i procent	Pålägg i tkr
Vattenfalls Tilläggsmetod			
Ersättning för helt förvärvande företag	120	8,00%	9,6
Varav eget material	-60	1,85%	-1,1
Varav eget arbete	0	19,84%	0,0
Ersättning för mixföretag			8,5

	Investering	Pålägg i procent	Pålägg i tkr
Ei:s Tilläggsmetod			
Ersättning för helt förvärvande företag	120	8,00%	9,6
Varav eget material	-100	8,00%	-8,0
Varav eget arbete	0	8,00%	0,0
Ersättning för mixföretag			1,6

	Investering	Pålägg i procent	Pålägg i tkr
Vattenfalls Tilläggsmetod			
Ersättning för helt förvärvande företag	120	8,00%	9,6
Varav eget material	-100	1,85%	-1,9
Varav eget arbete	0	19,84%	0,0
Ersättning för mixföretag			7,8

Ei:s och Västerbergslagens Tilläggsmetod - Mixföretag som svarar för eget arbete

	Investering	Pålägg i procent	Pålägg i tkr
Ei:s Tilläggsmetod			
Ersättning för helt förvärvande företag	120	8,00%	9,6
Varav eget material	0	8,00%	0,0
Varav eget arbete	-60	8,00%	-4,8
Ersättning för mixföretag			4,8

	Investering	Pålägg i procent	Pålägg i tkr
Vattenfalls Tilläggsmetod			
Ersättning för helt förvärvande företag	120	8,00%	9,6
Varav eget material	0	1,85%	0,0
Varav eget arbete	-60	19,84%	-11,9
Ersättning för mixföretag			0,0

	Investering	Pålägg i procent	Pålägg i tkr
Ei:s Tilläggsmetod			
Ersättning för helt förvärvande företag	120	8,00%	9,6
Varav eget material	0	8,00%	0,0
Varav eget arbete	-20	8,00%	-1,6
Ersättning för mixföretag			8,0

	Investering	Pålägg i procent	Pålägg i tkr
Vattenfalls Tilläggsmetod			
Ersättning för helt förvärvande företag	120	8,00%	9,6
Varav eget material	0	1,85%	0,0
Varav eget arbete	-20	19,84%	-4,0
Ersättning för mixföretag			5,6